

SPRÁVY
SLOVENSKEJ
PARAZITOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

ČÍSLO 15 – 16

2010 – 2011

Obsah

Správa o hospodárení Spoločnosti v r. 2010.....	3
Správa o hospodárení Spoločnosti v r. 2011.....	4
Oznam výboru SPS pri SAV.....	4
Doktorandské štúdium na Parazitologickom ústave SAV v Košiciach v akademickom roku (AR) 2011/2012.....	5
Surveillance parazitozoonóz v r. 2009.....	7
Aktivity členov SPS pri SAV	
Konferencia Zoologické dni, Brno 2011, 17. – 18. február 2011.....	7
Ichtyoparazitologický výskum v Bangladéši a Indii.....	
Konferencia „11 th Central European Workshop on Soil Zoology”.....	10
Konferencia „II. Labudove dni“, 28. – 29. 4. 2011, Bratislava.....	11
7th International Workshop on Cestode Systematics.....	12
23. medzinárodná konferencia Svetovej asociácie pre pokrok vo veterinárnej parazitológii (WAAVP).....	14
Medzinárodná konferencia TTP7: Ticks and Tick-borne Pathogens, Zaragoza, Španielsko 2011.....	15
XXX. IUGB kongres.....	17
VIII th International Symposium of Fish Parasites.....	18
Zoonózy 2011.....	20
Naši jubilanti	
Profesorka MVDr. Valéria Letková, PhD. jubiluje.....	23
65. narodeniny prof. RNDr. Jozefa Halgoša, DrSc.....	25
Jubileá členov SPS v r. 2011.....	26
Významné ocenenia pre slovenských parazitológov	
Štátne vyznamenanie pre profesora MUDr. Michala Valenta, DrSc.....	27
Kalendár parazitologických podujatí 2012.....	28
Výzva.....	28

Redakčná rada Správ SPS:

doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc., doc. RNDr. F. Ondriska, PhD.,
MVDr. Zuzana Vasilková

Vážení členovia Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV,

vítame Vás na stránkach aktuálneho dvojčísła Správ SPS pri SAV. Dúfame, že Vás ich bohatý obsah zaujme, za čo predovšetkým ďakujeme prispievateľom. Zároveň by sme chceli pripomenúť, že veľmi oceníme Vaše pripomienky, nápady a príspevky do nasledujúceho čísla.

Redakcia Správ SPS pri SAV

Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV
Hlinkova 3, 040 01 Košice

Správa o hospodárení SPS pri SAV v roku 2010

PRÍJMY

Počiatkový stav k 1.1.2010	3.010,63 Eur	z toho BÚ: 180,59 Eur Dot: 108,24 Eur RF: 2.721,80 Eur
Členské príspevky	352,50 Eur	
Dotácia RVS	741,00 Eur	
Konferenčné poplatky	1.155,00 Eur	
Sponzorský príspevok	6.250,00 Eur	
Ostatné príjmy vrátane bankových úrokov	3,14 Eur	
Príjmy celkom	11.512,27 Eur	

VÝDAVKY

	Celkom	z toho Dotácia RVS
Služby (Správy SPS, konferencie)	7.926,67 Eur	533,00 Eur
Členské do medzinárodných asociácií	41,00 Eur	41,00 Eur
Platby do poisťovních fondov z DoVP	23,90 Eur	
Prevádzková réžia (bankové poplatky)	129,19 Eur	
OON (konferencia IX.SaČPD, cena SPS, ekonomická agenda)	2.720,00 Eur	167,00 Eur
Nákup materiálu	84,61 Eur	
Daň z úrokov	0,46 Eur	
Výdavky celkom	10.925,83 Eur	741,00 Eur

Zostatok finančných prostriedkov k 31.12.2010: 672,62 Eur

Z toho:	Bežný účet	494,51 Eur
	Dotácie	68,49 Eur
	Rezervný fond	50,76 Eur
	Pokladňa	58,86 Eur

Vypracovala: Ing. Ludmila Lapšanská

**Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV
Hlinkova 3, 040 01 Košice**

Správa o hospodárení SPS pri SAV v roku 2011

PRÍJMY

Počiatočný stav k 1.1.2011	613,76 Eur	z toho BÚ:	494,51 Eur
		Dot:	68,49 Eur
		RF:	50,76 Eur
Členské príspevky	207,50 Eur		
Dotácia RVS	350,00 Eur	(príjem na PaÚ, z toho 296,87 vyplatené SPS)	
Príspevky (konferencia CAPARA)	1.800,00 Eur		
Ostatné príjmy (bankové úroky)	1,08 Eur		
Príjmy celkom	2.972,34 Eur		

VÝDAVKY

	Celkom	z toho Dotácia RVS
Služby (Labudove dni, CAPARA)	804,94 Eur	303,34 Eur (z toho 50,00 Eur vyplatené z PaÚ)
Prevádzková réžia (poštové známky, bankové poplatky)	113,13 Eur	
OON (ekonomická agenda)	220,00 Eur	
Nákup materiálu (Labudove dni)	43,53 Eur	43,53 Eur
Daň z úrokov	0,12 Eur	
Výdavky celkom	1.181,72 Eur	346,87 Eur

Zostatok finančných prostriedkov k 31.12.2011: 1.846,35 Eur

Z toho:	Bežný účet	287,67 Eur
	Dotácie	28,80 Eur
	Rezervný fond	1.329,72 Eur
	Pokladňa	200,16 Eur

Vypracovala: Ing. Ľudmila Lapšanská

Oznam výboru SPS pri SAV

Správa o činnosti výboru SPS pri SAV za funkčné obdobie 2008 – 2011 a taktiež Správa revíznej komisie SPS pri SAV za funkčné obdobie 2008 – 2011 sa pripravujú pre Valné zhromaždenie SPS pri SAV a budú uverejnené v Správach SPS pri SAV číslo 17 (2012).

**Doktorandské štúdium na Parazitologickom ústave SAV v Košiciach
v akademickom roku 2011/2012**

V zmysle Zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a jeho novelizácii Parazitologický ústav SAV, ako externá vzdelávacia inštitúcia, sa podieľa na uskutočňovaní doktorandského štúdia :

- V študijnom odbore 6.3.7 Infekčné a parazitárne choroby zvierat a v študijnom programe Parazitárne choroby zvierat spolu s Univerzitou veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
- V študijnom odbore 4.2.5 Zoológia s Prírodovedeckou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave

V študijnom odbore 4.2.4 Zoológia študovali:

Interní doktorandi:

4. ročník

Mgr. Peter Šalamún „Systematika a ekológia pôdných a parazitických nematód rastlín“. Školiteľom je RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc.; školiteľ špecialista Ing. Marek Renčo, PhD.

Mgr. Marianna Reblánová „Karyosystematika motolíc čeľade Fasciolidae závažných parazitov ľudí a prežúvavcov“. Školiteľom je RNDr. Marta Špakulová, DrSc.

Mgr. Timea Brázová „Parazity rýb v úlohe indikátorov znečistenia prostredia“. Školiteľom je RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc.

Externí doktorandi:

Mgr. Jana Verebová Pavlínová „Diverzita pôvodcov vybraných parazitoozónóz ľudí na Slovensku“. Školiteľom je MUDr. Jana Kinčeková, PhD.

RNDr. Danica Ševcová „Analýza genetickej štruktúry populácií medicínsky významných parazitov a ich diagnostika pomocou molekulových metód“. Školiteľom je RNDr. Viliam Šnábel, CSc.

V študijnom odbore 6.3.7 Infekčné a parazitárne choroby zvierat študovali:

Interní doktorandi

1. ročník

Mgr. Zuzana Liptáková „Protozoárne ochorenia zoonózneho charakteru v marginalizovanej skupine obyvateľstva“. Školiteľom je RNDr. I. Papajová, PhD.

Mgr. Miriama Malčíková „Populačno-genetické štúdium cicavice obrovskej (*Fascioloides magna*, Trematoda), závažného pečeneového parazita prežúvavcov“. Školiteľom je RNDr. I. Hromadová, PhD.

Mgr. Emília Vendeľová „Vybrané aspekty regulácie parazito-hostiteľského vzťahu pri tkanivových helmintózach na molekulovej úrovni“. Školiteľom je RNDr. G. Hrkčková, CSc.

2. ročník

MVDr. Marta Jalčová „Imunomodulačný vplyv parazita a ťažkých kovov na hostiteľský organizmus“. Školiteľom je MVDr. E. Dvorožňáková, CSc.

Mgr. Božena Haklová „Ekológia a molekulárna taxonómia parazitov plazov“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, DrSc.

Mgr. Lucia Pangrácová „Ekológia kliešťov a ich hostiteľov v cirkulácii kliešťami prenášaných patogénov“. Školiteľom je MVDr. M. Derdáková, PhD.

MVDr. Adriana Iglódyová „Cirkulácia krvných filarióz mäsožravcov v ekologických podmienkach Slovenska“. Školiteľom je MVDr. M. Miterpáková, PhD.

3. ročník

MVDr. Andrea Čobádiová „Epizootologické aspekty neosporózy na Slovensku v podmienkach globálnych zmien“. Školiteľom je Ing. K. Reiterová, DrSc.

Mgr. Ivana Hviščová „Štruktúra a dynamika prírodného ohniska nákaz prenášaných parazitickými článkonožcami v urbánnom prostredí Slovenska v podmienkach klimatických zmien“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, DrSc.

4. ročník

Mgr. Petra Rudohradská „Epizootologické a epidemiologické aspekty šírenia sa helmintozonóz v detskej populácii obyvateľov vybraných oblastí Slovenska“. Školiteľom je prof. MVDr. Peter Juriš, CSc.; školiteľ špecialista RNDr. I. Papajová, PhD.

MVDr. Michaela Dolinská „*In vitro* detekcia rezistencie u parazitov oviec rezistentných na ivermektínové antihelmintiká“. Školiteľom je MVDr. Marián Várady, DrSc.

Externý doktorand:

Mgr. Ľudovít Kulcsár „Pôvodcovia parazitozonóz v životnom prostredí mestských aglomerácií a ich detekcia pomocou PCR metód“. Školiteľom je RNDr. I. Papajová, PhD.

P. Dubinský

Surveillance helmintozoonóz za rok 2009

Analýza údajov helmintozoonóz v roku 2008 ukázala, že v roku 2009 boli hlásené u ľudí 2 prípady tenióz t.j. 0,04/100 000, čo je oproti predchádzajúcemu roku pokles o 1 prípad. (v roku 2008 chorobnosť 0,06/ na 100 000 obyvateľov).

Prevalencia cysticerkózy HD, hodnotená z celkového počtu zabitých zvierat v SR, bola 0,005 % (v r. 2008 0,016 %). Cysticerkóza sa vyskytla v 0,07 (v r. 2008 0,41 %) obcí v SR.

Rodentolepidóza v r. 2009 nebola diagnostikovaná, podobne ako v predchádzajúcom roku.

Alveolárna echinokokóza (*E. multilocularis*) bola klinicky zistená a sérologicky potvrdená v 3 prípadoch (v r. 2008 nebola diagnostikovaná). Cystická echinokokóza (*E. granulosus*) bola sérologicky detegovaná a klinicky potvrdená v 6 prípadoch. Cysty boli potvrdené 5x v pečeni, 1x v pľúcach (v r. 2008 7 prípadov).

Prevalencia echinokokózy jatočných ošípaných, hodnotená z celkového počtu zabitých zvierat, bola v SR 0,009 %, (v r. 2008 0,02 %). Echinokokóza jatočných oviec a kôz, v r. 2009 v SR nebola evidovaná (v r. 2008 0,002 %). Echinokokóza hovädzieho dobytku v SR v r. 2009 nebola zaznamenaná. (v r. 2008 0,04 %).

Trichinelóza ľudí v roku 2009 nebola zistená (v r. 2008 18 prípadov, 16 prípadov v epidémii, 2 sporadické prípady). Z vyšetrenej voľne žijúcej zveri 3 diviaky boli 3 pozitívne t.j. 0,032 % (v r. 2008 2 diviaky 0,015 %), 23 líšok (10,0 %). Medvede boli negatívne.

Séropozitivita na larválnu toxokarózu u suspektných pacientov v roku 2009 bola zaznamenaná v 9,7% (v r. 2008 12,02 %). Toxokaróza mäsožravcov bola zistená u 297 ks t.j. 13,2 % (v r. 2008 9,4 %).

Z analýzy výsledkov surveillance helmintozoonóz vyplýva, že je nevyhnutné neustále dodržiavať opatrenia na prevenciu týchto ochorení a tiež vypracovať nové postupy na ich tlmenie a monitorovanie.

A. Štefančíková

AKTIVITY ČLENOV SPS PRI SAV

Konferencia Zoologické dni, Brno 2011, 17. – 18. február 2011

Pravdepodobne najdlhšiu tradíciu v usporiadaní konferencií českých a slovenských zoológov majú konferencie Zoologických dní, konajúcich sa väčšinou v Brne. V dňoch 17. – 18. februára 2011 v priestoroch Masarykovej univerzity v Brne (Brno - Pisárky) sa uskutočnil už 38. ročník Zoologických dní. Účasť patrila opäť k rekordným, bolo prihlásených takmer 500 účastníkov z Čiech a Slovenska, veľký počet tvorili aj neregistrovaní študenti z univerzít v Brne, Prahy a Českých Budějovic. Konferenciu organizoval Ústav biológie obratlovců AV ČR v Brne, Ústav botaniky a zoológie Prírodovedeckej fakulty v Brne a Česká zoologická spoločnosť. Na konferencii zaznelo počas dvoch dní spolu 141 prednášok a bolo prezentovaných vyše 170 posterov. Prvý konferenčný deň po oficiálnom zahájení konferencie zaznela plenárna prednáška Dr. T. Albrechta „Mimopárová paternita u vtákov - evolučný význam promiskuity u spevavcov“, kde boli prezentované najnovšie ekologické, etologické a molekulárne poznatky a

názory na túto problematiku. Nasledovali prednášky paralelne prebiehajúce v štyroch prednáškových sálach až do večerných hodín. Vedecký program prednášok v dopoludňajších hodinách prebiehal v sekciách: Evolučná ekológia stavovcov, Herpetológia, Arachnológia, Ekológia veľkých cicavcov, Entomológia. V sekcii „Evolučná ekológia stavovcov“ zaznelo prvý konferenčný deň spolu 13 prednášok, napr. o promiskuite u niektorých druhov spevavcov, o hniezdom parazitizme u kukučiek, vplyv termoregulácie, hormonálnej kontroly, prípadne parazitárnej infekcie na výber partnerov u mnohých skupín rýb, plazov, podobne i testovanie niektorých hypotéz sociálneho správania u hlodavcov. V sekcii „Ekológia veľkých cicavcov“ zazneli zaujímavé témy napr. o dlhoročnom mapovaní vydier na Slovensku, preferencii habitatov veľkých šeliem v Moravských Beskydoch, o sezónnej migrácii slonov v niektorých oblastiach Afriky, prípadne využitie pachových značiek na zníženie mortality smrcov na pozemných komunikáciách. V odpoledňajších hodinách niektoré sekcie pokračovali z dopoludnia (napr. Evolučná ekológia stavovcov, Entomológia), resp. prebiehali nové - napr. Ekológia hlodavcov, Ekológia netopierov, Ornitológia, Hydrobiológia). V sekcii „Ekológia hlodavcov“ zaznelo 8 prednášok, potešujúce, že polovica z nich zo Slovenska. Boli prednesené zaujímavé informácie o aktivite bobrov počas roka, výber stanovišť dominantných druhov hlodavcov v jedľovo-bukovom lese, boli zhrnuté dlhoročné informácie o úlohe myši kopčiarky v prírodných ohniskách. V sekcii „Ekológia netopierov“ okrem prednášok zameraných na úkrytovú a potravnú ekológiu a teritoriálne správanie viacerých druhov netopierov bola prednesená aj prednáška zameraná na hodnotenie prežívania niektorých druhov netopierov pri rôznych intenzitách parazitácie plošticami druhu *Cimex pipistrellii*. Prvý deň konferencie bol zakončený vydareným spoločenským banketom v menze Masarykovej univerzity. Ďalší deň konferencie bol tiež bohatý na prezentované informácie. Pokračovali prednášky v sekciách „Evolučná ekológia stavovcov, Ornitológia, Ekológia netopierov, Biogeografia stavovcov, Molekulárna ekológia stavovcov, Entomológia, Pôdna zoológia a Malakológia“. Podobne ako prvý deň zaznelo veľa zaujímavých referátov zhrňujúcich nové poznatky vo vedných disciplínach. Napr. v sekcii „Evolučná ekológia stavovcov“ prednášky o priestorovej aktivite viacerých skupín podzemných hlodavcov, o „magnetických kompasoch“ u niektorých druhov hlodavcov a kopytníkov; v sekcii „Molekulárna ekológia stavovcov“ napr. viacerí prednášajúci poukázali na riziká u viacerých ohrozených populácií obojživelníkov, plazov, vtákov a cicavcov z hľadiska nízkej genetickej diverzity.

Potešujúcim faktom 38. konferencie Zoologických dní 2011 V Brne bolo veľké množstvo nových informácií vo forme prednášok a posterov, relatívne hojná účasť aj slovenských zoológov (takmer 50), mnohí z nich aktívne prednášali príspevky, resp. ako prejav odborného uznania viedli sekcie (Krištín, Stanko). Ako perspektívny pre ďalší rozvoj biologických disciplín v Čechách a na Slovensku je fakt aj početná komunita študentov univerzít a doktorandov aktívne zúčastnených na konferencii. Ďalšia konferencia Zoologických dní sa uskutoční 9.-10.2.2012 v priestoroch Univerzity Palackého v Olomouci.

M. Stanko

Ichtyoparazitologický výskum v Bangladéši a Indii

V marci 2011 sa uskutočnila ichtyoparazitologická expedícia do Bangladéša a severovýchodnej Indie – Západne Bengálsko a Assám. Na terénnej expedícii sa zúčastnili Dr. Mikuláš Oros z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach, Prof. Tomáš

Scholz a jeho doktorand Anirban Ash z Biologického centra, Parazitologického ústavu AV ČR v Českých Budějoviciach.

Hlavným cieľom expedície bol jednak zber unikátneho biologického materiálu pre morfológicko-taxonómické a molekulárne štúdium so zameraním na parazity u ekonomicky významných sumcovitých rýb *Clarias batrachus* a *Heteropneustes fossilis*, ako aj školenie miestnych vedeckých pracovníkov a študentov v základných metódach parazitologického výskumu.

Prvá časť expedície sa uskutočnila v Bangladéši, ktorá leží pri pobreží Bengálskeho zálivu Indického oceánu a prechádza ňou niekoľko veľkých riek. Je jednou z najchudobnejších krajín sveta, časté povodne vplývajú veľmi nepriaznivo na život v tejto krajine. Po prilete do Dháky, ktorá je hlavným mestom Bangladéša, ale aj hlavným mestom ríkšy (tzv. trojkolkové vozíky - odhaduje sa na šesťstotisíc), sme sa presunuli na Univerzitu s názvom Bangladesh Agricultural University, Faculty of Fisheries v meste Mymensingh. V spolupráci s touto Univerzitou, ale predovšetkým s pomocou miestneho parazitológa Dr. Mostafa A. R. Hossaina, sme navštívili viaceré lokality v povodí rieky Brahmaputra ako aj tzv. ranné a večerné miestne trhy, kde sme sa ľahko dostali k požadovaným rybám.

Počas pobytu na Univerzite sme navštívili aj múzeum s názvom „Fish Museum and Biodiversity Center, BAU“, ktoré bolo založené v roku 2009 a z 267 doteraz známych sladkovodných rýb Bangladéša je ich v tomto múzeu deponovaných a zobrazených 230 druhov.

Po týždňovom pobyte v Bangladéši sme prileteli do Kalkaty, hlavného mesta štátu Západné Bengálsko. Samotné mesto má okolo 5 miliónov a aglomerácia vyše 15 miliónov obyvateľov. Mesto je plné chudoby, davy Indov z najchudobnejších vrstiev obyvateľstva žijú priamo na uliciach, kde za trúbenia áut perú svoje šaty, umývajú sa, pripravujú si pokrmy, posedávajú a ponúkajú rôzne druhy tovarov.

Po stretnutí s vedúcim našej expedície, Dr. Kumar Kar Pradipom z Post Graduate Department of Zoology, Jhargram Raj College, sme sa presunuli na jeho pracovisko do mesta Jhargram, kde na počesť našej návštevy zorganizovali seminár s názvom „International Seminar on Recent Trends in Zoology“. Na seminári sa zúčastnilo viacero účastníkov z rôznych inštitúcií predovšetkým Západného Bengálska a diskutovalo sa o perspektívach parazitológie na Indickom subkontinente. V našich príspevkoch sme prezentovali pokroky a problémy súčasného výskumu nečlánkovaných pásomníc na svete.

Náš tím potom pokračoval autom z južnej časti Bengálska na severovýchod. Počas viac ako 1500 km trasy až do severovýchodnej Indie, štátu Assám, sme zbierali biologický materiál (parazity rýb) na rôznych lokalitách (rieky, jazerá, vodné nádrže) v povodí rieky Ganga a Brahmaputra.

Ryby boli získavané vo vybraných lokalitách priamo od rybárov alebo zakúpené na trhoch. Boli vyšetrené ihneď po výlove neúplnou parazitologickou pitvou zameranou na orgány tráviacej sústavy. Počas pobytu bolo vyšetrených 554 rýb patriacich k 25 druhom. Nájdené helminty patriace do skupín Acanthocephala, Cestoda, Nematoda a Trematoda boli fixované pre ďalšie morfológické, cytogenetické, ultraštruktúrne a molekulárne štúdie, ktoré budú robené na Parazitologickom ústave SAV v Košiciach a na Parazitologickom ústave BC AVČR v Českých Budějoviach.

Najpočetnejšou skupinou parazitov boli zástupcovia triedy Cestoda. Na základe doterajšieho morfológicko-taxonomického štúdia novo získaného materiálu, prvýkrát doplneného SEM mikrofotografiami a údajmi o morfológii vajíčok pásomnic, bol revidovaný a následne redukovaný počet doteraz platných taxónov pásomnic radu Caryophyllidea, parazitujúcich u *Clarias batrachus* a *Heteropneustes fossilis* z tropickej Ázie. Zistilo sa, že zo 74 doteraz opísaných druhov pásomnic z týchto sumcovitých rýb patriacich do 15 rodov a 3 čeľadí, je platných iba 9 druhov patriacich do jedinej čeľade Lytocestidae.

M. Oros

Konferencia „11th Central European Workshop on Soil Zoology”

Už po jedenásty krát sa stretli na spoločnom vedeckom podujatí zoológovia nielen z Čiech a Slovenska, ale tentoraz aj Poľska, Ukrajiny, Rakúska, Nemecka, Belgicka a Číny. Podujatie sa konalo na pôde Ústavu pôdnej biológie, Akadémie vied Českej republiky v Českých Budějoviach v dňoch 11. – 14. apríla 2011. Sponzorom podujatia bol magistrát mesta České Budějovice.

Na podujatí sa zúčastnilo 48 vedcov viacerých generácií a čo bolo potešiteľné väčšinu tvorili mladšie ročníky. Vedecký program pozostával z 6 sekcií, kde odzneli 4 vyžiadané prednášky, 23 referátov a bolo prezentovaných 21 posterov.

Vedecký program podujatia bol zameraný na najnovšie poznatky v oblasti pôdnej zoológie. Prvý deň konferencie bol zahájený plenárnou prednáškou Doc. Frouza (Biologické centrum AV ČR, České Budějovice, Karlova Univerzita, Praha) zameranou na úlohu spolupôsobenia bezstavovcov a mikroorganizmov pri stabilizácii kvality orga-

nickej hmoty v pôde. V ďalšej podobnej prednáške, Ing. Toyota (Biologické centrum AV ČR) poukázala na výsledky štúdia, kde zistili, že pôdna fauna môže zapríčiniť pomalé uvoľňovanie živín pre rastliny v stále viac používanom bezorbom systéme obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy. Sekcia ďalej pokračovala dvoma referátmi z oblasti jaskynnej fauny, kde autori sledovali diverzitu spoločentiev článkonožcov v niekoľkých jaskňiach na Slovensku a v Rumunsku.

Ďalšie dve sekcie boli zamerané na taxonómiu pôdnych bezstavovcov z rôznych aspektov pohľadu. Tak napríklad, Dr. Raspotnig z Rakúska poukázal na možnosť taxonomického využitia exokriných sekrétov u malých pôdnych článkonožcov, či rozdiely v anatómii pachových žliaz a mechanizmoch sekrécie u pavúkov (Opiliones) (Dr. Schnaider, Rakúsko). Dr. Lesniewska (Poľsko) prezentovala výsledky štúdia 30 európskych populácií stonožky druhu *Haplophilus subterraneus* (Chilopoda: Geophilomorpha) čo sa týka rodielneho počtu segmentov. Zaujali aj prednášky Doc. Weydu (Biologické centrum AV ČR, Entomologický ústav) týkajúce sa použitia tzv. "cryoelectron microscopy" (štúdium biologického materiálu v zmrznutom stave), kde poukázal na výhody či nevýhody tejto metodiky v súvislosti s rôznymi študovanými organizmami, či ďalšia jeho prednáška o rôznych digitálnych technikách dnes používaných v pôdnej biológii.

Druhý a posledný deň konferencie bol zameraný na štúdium diverzity spoločentiev rôznych členov pôdnej fauny v rôznych pôdnych ekosystémoch (agroekosystémoch, lesných pôdach a pod.) a v podobnom duchu bola realizovaná aj posterová sekcia. Významnú časť príspevkov tvorili výsledky štúdia zmien a sukcesie pôdnej fauny po veternej kalamite vo Vysokých Tatrách z roku 2004, vrátane pôdnych nematód a článkonožcov. Prezentované boli aj príspevky o spoločentvách mravcov v lesných ekosystémoch Slovenska kde autorky našli až 27 druhov mracov, diverzita a sukcesia pavúkov pri rekultivácii niklových plôch pri Seredi, o spoločentvá pôdnych nematód v lesných ekosystémoch briez na Slovensku a v Českej republike, o spoločentvá pôdnych nematód v rokline v Národnom parku České Švýcarsko či vplyve emisií ťažkých kovov na spoločentvá pôdnych nematód. Významnú časť príspevkov tvorili aj štúdie o populáciách roztočov, vírnikov či dáždoviek.

Okrem odborného programu organizátori ponúkli aj bohatý spoločenský program, vrátane spoločenského večera na úvod a exkurzie konanej v tretí deň konferencie. Všetky tieto podujatia boli jemným spretrením vydareného a užitočného vedeckého podujatia a umožnili nadviazať množstvo neformálnych kontaktov s kolegami s iných krajín a pracovísk.

M. Renčo

Konferencia „II. Labudove dni“, 28. – 29. 4. 2011, Bratislava

Keď sme sa rozhodli usporiadať v apríli 2009 na počesť významného slovenského biológa, virológa a medicínskeho zoológa, bývalého dlhoročného riaditeľa Ústavu zoológie SAV, RNDr. Milana Labudu, DrSc., (* 22. 3. 1945 – † 31. 8. 2007) prvú (ešte nečíslovanú) konferenciu „Labudove dni“, ešte sme netušili či bude aj ďalšia. Ale na základe pozitívnych ohlasov a veľkého počtu prihlásených aktívnych účastníkov z prvej konferencie, sme sa rozhodli usporiadať po dvoch rokoch druhú, podobne zameranú konferenciu, kde sme jej poradie zahrnuli aj do názvu. A tak sa v priestoroch Virologického ústavu SAV v Bratislave v dňoch 28. – 29.4.2011 konala konferencia „II. Labudove dni“.

Konferencia sa tematicky niesla v duchu prvej konferencie, príspevky, ktorých bolo vyše 50 (polovica prednášok, z toho 5 pozvaných) sa sústredili do troch hlavných blokov a týkali sa: KLIEŠŤOV A NIMI PRENÁŠANÝCH NÁKAZ, EPIDEMIOLOGIE A EPIZOOTOLOGIE NÁKAZ, a samostatnú sekciu tvorili prednášky týkajúce sa PAKOMÁRIKOV, KOMÁROV A KOMÁRMÍ PRENÁŠANÝCH MIKROORGANIZMOV. Menovite sa venovali výskytu a epidemiologickej situácii kliešťovej encefalitídy a lymskej boreliózy na Slovensku a vplyvu týchto ochorení na zdravie obyvateľstva, výskytu kliešťov v mestských aj horských lokalitách, hodnoteniu parazito-hostiteľských vzťahov u hlodavcov, detekcii boreliózy, tularémie, leptospirózy, anaplazmózy, rickettsiôz, babesiózy ako aj ekológii, genetickej variabilite a kontrole ich pôvodcov. Nemalá časť bola venovaná aj vírusovým ochoreniam a ich laboratórnej diagnostike pre humánu aj veterinárnu medicínu ako aj krvným protozoárnym parazitom. V súvislosti so zmenou hydrologického režimu, najmä záplav, ktoré sú aktuálne aj v našich klimatických podmienkach, odznelo tiež niekoľko príspevkov, ktoré sa týkali výskytu a druhej skladby komárov a nimi prenášaných patogénov.

Abstrakty prednášok a posterov z Konferencie, v slovenskom, českom, niektoré v anglickom jazyku, vyšli v Zborníku abstraktov na CD nosiči, ktorý obdržali všetci účastníci konferencie priamo pri prezentácii spolu s peknými obalmi na spisy, doplnené blokmi a perami, čo boli vítané dary od sponzorov. Menný register zborníka obsahuje 166 mien spoluautorov, ktorí sa podieľali na uverejnených príspevkoch, z ktorých bola na konferencii prítomná skoro polovica. Okrem slovenských účastníkov zameranie konferencie oslovilo aj viacerých záujemcov z Českej republiky a niekoľkých aj z Poľska.

Čestným hosťom bola opäť manželka Dr. M. Labudu, pani RNDr. H. Blaškovičová, CSc, s dcérou M. Labudovou, PhD. ako aj nestori slovenskej parazitológie, prof. MUDr. G. Čatár, DrSc. a RNDr. J. Řeháček, DrSc., ktorému pri príležitosti jeho životného jubilea (80 rokov) zablahoželanali a odovzdali pozdravný list aj riaditeľ VÚ SAV a predseda Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV.

Hlavnými spoluorganizátormi boli okrem VÚ SAV a Ústavu zoológie SAV, aj Parazitologický ústav SAV a Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV, ktorá bola iniciátorom aj prvej konferencie a čiastočne obe konferencie aj spolufinancovala.

Podujatie bolo významným prínosom v oblasti viacerých vedných disciplín a prednesené príspevky, spolu s bohatou diskusiou budú iste vhodným námetom a možno aj hnacím motorom pre tvorivú prácu účastníkov konferencie. Bude potešením pre organizátorov, keď osobné stretnutia vedeckých pracovníkov uskutočnené na tejto konferencii budú pokračovať v spoločných projektoch alebo spoluprákach na domácej alebo aj zahraničnej úrovni.

Aj spoločenskú časť konferencie, chutnú večeru s hudobným sprievodom živej hudby, ocenili prítomní pochvalnými slovami, za čo patrí vďaka celému organizačnému výboru konferencie. Na jej zdarnom priebehu sa veľkou mierou podieľali aj sponzori. Ako vyplynulo z kuloárových aj priamych diskusných príspevkov, nasledujúca konferencia by sa mala konať opäť o dva roky.

E. Kocianová

7th International Workshop on Cestode Systematics

V dňoch 11. – 15. júla 2011 sa uskutočnilo v poradí už 7. medzinárodné stretnutie cestodológov, s názvom 7th International Workshop on Cestode Systematics, ten-

tokrát na americkom kontinente. Konferenciu zorganizovalo Department of Ecology and Evolutionary Biology, University of Kansas, Lawrence, Kansas, pod vedením Dr. Kirsten Jensen, za pomoci University of Connecticut, pod vedením Dr. Janine Caira. Tradícia usporadúvania workshopov o systematike a fylogénze pásomníc bola založená v roku 1993, kedy Dr. Claude Vaucher a Dr. Jean Mariaux pozvali po prvý raz dve desiatky väčšinou európskych systematikov k diskusii o terminológii a metodológii tejto systematickej skupiny parazitov. Predposledný, v poradí šiesty workshop, sa konal v roku 2008, po prvýkrát organizovaný Parazitologickým ústavom SAV na Slovensku.

Na workshope sa zúčastnilo 65 účastníkov rôznych inštitúcií celého sveta, z Európy, Severnej a Južnej Ameriky, Kanady, Indie a Austrálie, aby zhodnotili pokrok v štúdiu systematiky a fylogénzy pásomníc dosiahnutý za posledné tri roky, ale predovšetkým aby v príjemnej atmosfére otvorene a neformálne diskutovali o perspektívach cestodológie. Slovenskú parazitológiu zastupovali Dr. Oros a Dr. Orosová z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach.

Vedecký program workshopu bol rozdelený do siedmych sekcií, troch plenárnych sekcií v ktorých zaznelo 35 prednášok z oblasti taxonómie, fylogénzy a ultraštruktúry problematických skupín pásomníc, ich vývinových cyklov, cytogenetiky, molekulárnej fylogénzy a databázovania v podaní svetovo uznávaných odborníkov a štyroch pracovných skupín označených ako „Methods manual“, „Lecanicephalidea show & tell“, „Ultrastructure“ and „Scolex terminology“. Niekoľko desiatok príspevkov bolo predstavených vo forme posterov.

Hneď po otváracom ceremoniáli pokračoval program sekciou „PBI updates“, v ktorej riešitelia multilaterálneho projektu nazvaného „Planetary Biodiversity Inventory: A survey of the tapeworms (Cestoda: Platyhelminthes) from vertebrate bowels of the world“ zhrnuli dosiahnuté výsledky v jednotlivých oblastiach výskumu. V tejto sekcii odzneli aj prednášky Dr. Orosovej „Cytogenetic mapping of rRNA genes in caryophyllidean tapeworms“, ktorá informovala o pokrokoch v molekulárnej cytogenetike pásomníc a Dr. Orosa „Current survey of monozoic tapeworms (Caryophyllidea)“, ktorý prezentoval pokroky a problémy súčasného výskumu nečlánkovaných pásomníc na svete. Sekciu uzavrela Dr. Janine Caira, ktorá zhodnotila progres a dosiahnuté výsledky v riešení tohto projektu a predstavila jeho budúce smerovanie.

Najzaujímavejšou a najviac diskutovanou bola pracovná skupina „Scolex terminology“ pod vedením uznávaného špecialistu v danej oblasti, prof. Johna Mackiewicza, v ktorej sa počas dvoch dní rokovalo o problémoch prichytávacích štruktúr skolexu.

Z iniciatívy Dr. Floriana Reyda a prof. Tomáša Scholza a s aktívnym príspevom ďalších cestodológov z rôznych krajín sveta a účastníkov workshopu, sa v pracovnej skupine „Methods manual“ dosiahol významný pokrok v zostavovaní manuálu laboratórnych techník spracovania pásomníc, ktorý bol čiastočne rozpracovaný už na predchádzajúcom stretnutí cestodológov na Slovensku v roku 2008. Tento manuál postupov by mal vedcom poskytnúť jednotný návod, cenné rady a overené metodiky s názornými ukázkami pri spracovávaní tejto významnej skupiny parazitických organizmov. Predpokladaný termín publikovania tejto práce je rok 2012.

Prof. Janine Caira (Univerzity of Connecticut, Storrs, USA) prezentovala svoju predstavu o ďalšom postupe prác na svetovej databáze pásomníc „Global cestode database“ (www.cestode-database.org). Experti z celého sveta, ktorí sa podieľajú na jej tvorbe, by sa mali sústrediť na skoré dobudovanie databázy a na verifikovanie existujúcich dát. S aktualizáciou databázy sa začalo už počas workshopu.

Hoci prednášky trvali až do neskorých poobedňajších hodín, atmosféru mesta Lawrence, ako aj bezprostredného okolia si mohli účastníci vychutnať na fakultatívnych

výletoch, ktoré sa konali počas konferencií. Nasledujúci v poradí už ôsmy workshop sa uskutoční opäť o tri roky, tento krát po prvý raz v Brazílii a jeho organizátorom bude „Universidade de Sao Paulo“.

M. Orosová, M. Oros

23. medzinárodná konferencia Svetovej asociácie pre pokrok vo veterinárnej parazitológii (WAAVP)

V dňoch 21. – 25. augusta 2011 sa uskutočnila v poradí už 23. medzinárodná konferencia svetovej asociácie pre pokrok vo veterinárnej parazitológii (World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology – WAAVP). Kongres sa konal v obchodnom a kultúrnom centre Argentíny Buenos Aires, ktoré sa nachádza na pobreží Atlantického oceánu pri spoločnom ústí riek Uruguay a Paraná. Pre mesto sú charakteristické široké bulváre, parky s listnatými stromami, veľkolepé koloniálne budovy a rôznorodý mix kultúry a nočného života. Na konferencii sa prezentovalo 827 delegátov z 52 krajín. Ako spoluorganizátor podujatia pôsobila Argentínska asociácia pre veterinárnu parazitológiu.

Program odbornej časti bol rozdelený do piatich dní a 20 plenárnych sekcií, v ktorých odznelo osemnásť pozvaných prednášok. Celkovo odznelo na sympóziu viac ako 170 odborných referátov, ktoré boli prezentované v piatich paralelných sekciách. Každá sekcia mala aj posterovú časť, počas ktorých bolo celkovo vystavených 417 posterov. Program bol obohatený aj o tematické workshopy a korporatívne sympóziá, ktoré boli organizované medzinárodnými farmaceutickými spoločnosťami, ktoré sponzorovali konferenciu.

Pohľad do konferenčného programu nás oboznámi s faktom, že najviac prezentovanou problematikou na sympóziu bola rezistencia na antihelmintiká a s ňou úzko súvisiace problémy týkajúce sa možnosti antihelmintickej liečby. Tomuto problému sa venovali štyri sekcie. Celkovo na túto tému odznelo viac ako 30 prednášok a niekoľko desiatok príspevkov bolo predstavených vo forme posterov.

V rámci tematických workshopov bol jeden z nich venovaný práve prebiehajúcejmu európskemu projektu COST s názvom CAPARA. Vedúci pracovných tímov informovali o výsledkoch dosiahnutých počas riešenia projektu, ktorého hlavným zámerom je výskum parazitóz u kôz. V rámci programu s pozvanou prednáškou vystúpil Dr. Marián Várady z Parazitologického ústavu SAV, ktorý poukázal na rozdiely vo výskyte rezistencie na antihelmintiká u parazitov kôz a oviec.

V sekciách, ktoré boli zamerané na problematiku nematodóz prežúvavcov bolo viacero prednášok venovaných alternatívnym možnostiam terapie ako sú napr. cieleňá selektívna terapia. Ako poznamenalo viacero prednášajúcich tieto alternatívne možnosti liečby boli vynútené vzhľadom k nárastu výskytu rezistencie na antihelmintiká. Dr. Besnier a Dr. Jackson uviedli, že pomocou cielenej selektívnej terapie je možné nielen odhaliť nástup rezistencie u gastrointestinálnych nematódov, ale skúsenosti z niekoľko-ročných štúdií potvrdili aj výrazný potenciál týchto metód znížiť náklady na udržateľnú kontrolu parazitov.

Tradične silné zastúpenie mala sekcia zaoberajúca sa terapiou parazitóz postupmi, ktoré zabraňujú používaniu látok chemickej povahy. Dr. Hoste vo svojej prednáške zhrnul tieto možnosti do troch kategórií. V prvej sa jedná o rôzne pastevné systémy, ktoré v konečnom dôsledku znižujú možnosť infekcie u zvierat na pasienkoch. V druhej sú to alternatívy založené na zvýšení odolnosti organizmu hostiteľa odolávať

parazitárnej infekcii a v tretej kategórii sa nachádzajú prístupy zahŕňajúce liečbu parazitóz látkami nechemickej podstaty ako sú napr. látky prírodnej povahy.

V sekcii venovanej parazitózam koní Dr. Klei zhrnul vo svojej úvodnej prednáške skúsenosti získané v tejto problematike za posledné obdobie. Poukázal na rýchly vzostup rezistencie parazita *Parascaris equorum* voči makrocyclickým laktónom, čo potvrdili vo svojich prednáškach aj ďalší prezentujúci účastníci. Ako ďalej uviedol zdokonalenie molekulárnych techník (RLB) na identifikáciu parazitov koní prinieslo výrazný pokrok pri identifikácii cyathostómov koní.

Novinkou na podujatí bolo členenie posterových sekcii do menších celkov za účelom ústnej prezentácie každého posteru, na čo mal každý prezentujúci vyčlenených približne 5 minút.

V priebehu podujatia sa uskutočnili aj sympóziá farmaceutických spoločností, ktoré pôsobili ako hlavný sponzori konferencie. Za najväčší prelom v oblasti liečby parazitóz za posledné dve dekády sa považuje objav troch nových antihelmintík, ktorých mechanizmus účinku je odlišný od doteraz používaných antihelmintických prípravkov. Firma Novartis predstavila niekoľkoročné skúsenosti a používaním antihelmintika Zolvix, ktorého účinná látka monepantel patrí do skupiny AADs (amino-acetonitril deriváty).

Hoci prednášky trvali až do neskorých poobedňajších hodín, atmosféru samotného Buenos Aires ako aj bezprostredného okolia si mohli účastníci vychutnať na fakultatívnych výletoch, ktoré sa konali pred, počas aj po konferencii. Na záver konferencie bola predstavená metropola Perth v Austrálii ako dejisko 24. konferencie WAAVP, ktorá sa bude konať v roku 2013.

M. Várady

Medzinárodná konferencia TTP7: Ticks and Tick-borne Pathogens, Zaragoza, Španielsko 2011

V dňoch 28.8 – 2.9.2011 sa v španielskom meste Zaragoza konal 7. ročník medzinárodnej konferencie Ticks and Tick-borne Pathogens International Conference (TTP7) zameranej na výskum vektorov a vektormi prenášaných pôvodcov ochorení. Sympózium sa konalo v priestoroch konferenčnej sály City Auditorium v centre Zaragozy.

Odborný program bol zameraný na problematiku klimatických zmien a hodnotenia ich vplyvu na šírenie a epidemiológiu kliešťami-prenášaných ochorení, s dôrazom na kliešťovú encefalitídu, lymskú boreliózu, anaplazmózu a iné ricketsiálne ochorenia ako aj na biológiu a ekológiu ich vektorov.

Počas štyroch dní trvania konferencie tu odzneli 4 zaujímavé pozvané prednášky, viac ako 100 odborných prednášok v siedmych sekciách a prezentovaných bolo viac ako 180 posterových príspevkov od účastníkov z viacerých krajín Európy, Ázie, USA či Afriky. Odborný program každý deň otvárala pozvaná prednáška od popredných svetových odborníkov. Z najzaujímavejších spomeniem za všetky napríklad prednášku Dr. Jean Tsao, ktorou otvorila sekciu Life cycle, Ecology and Epidemiology.

Po odznení pozvaných prednášok program každý deň pokračoval príspevkami rozdelenými do spomínaných siedmych sekcii: Vaccines; Morphology, Systematics and Evolution; Physiology, Biochemistry and Related Molecular Biology; Life cycle, Ecology and Epidemiology; Tick-borne diseases in humans; Tick and Pets a Tropical Veterinary Medicine. Príspevky v jednotlivých sekciách boli zamerané na prezentáciu výsled-

kov štúdií morfológie, taxonómie a systematiky parazitov, ekológie a epidemiológie jednotlivých vektormi prenášaných ochorení, ako aj vplyvom rôznych ekologických faktorov na ich prežívanie v prostredí. Boli prezentované výsledky biochemických a molekulárnych analýz na poli výskumu kliešťov a kliešťami prenášaných nákaz.

V sekcii Vaccines boli príspevky zamerané najmä na postupy pri vývoji nových rekombinantných vakcín, s perspektívnou aplikáciou najmä v chovoch hospodárskych zvierat, ktoré sú v mnohých regiónoch veľmi intenzívne napádané kliešťami, čo sa následne negatívne prejavuje na ich zdravotnom stave a produktivite.

Prednášky a príspevky v sekcii Morphology, Systematics and Evolution boli venované výsledkom detekcie patogénov, hodnoteniu fylogenetického postavenia a taxonomického zaradenia ich vektorov na základe analýz a syntézy morfológických, molekulárnych a eko-biologických dát.

Veľmi zaujímavé príspevky odzneli v sekcii Life cycle, Ecology and Epidemiology, ktorá bola zameraná na detekciu pôvodcov vektormi prenášaných nákaz, monitoring rozšírenia parazitov, a ich vzájomné parazito-hostiteľské interakcie.

Pozornosť bola venovaná aj stále aktuálnej téme kliešte a „domáci miláčikovia“, kde svoje poznatky z praxe a výsledky klinických štúdií prezentovali viacerí odborníci. Zaujímavá bola diskusia o možnostiach využitia mikročípov na simultánnu detekciu a identifikáciu viacerých druhov kliešťami prenášaných patogénov z krvi veterinárnych pacientov.

Sekcia Tick Borne Diseases in Humans bola zameraná na prezentáciu výsledkov sledovaní narastajúcej incidencie spomínaných ochorení v okolitých krajinách, konštatujúce neustále narastajúcu prevalenciu kliešťami prenášaných patogénov v endemických oblastiach. Zvláštna pozornosť bola venovaná patogenéze ochorení. Diskutované boli možnosti profylaxie a vakcinácie, najmä v prípade vírusu kliešťovej encefalitídy.

Značná pozornosť bola venovaná aj tropickej veterinárnej medicíne a problematike vektorov a vektormi prenášaných nákaz v podmienkach rovníkovej Afriky a iných regiónov tropického a subtropického pásma, kde ektoparazity spôsobujú značné ekonomické straty.

Slovenskú parazitologickú spoločnosť na tejto konferencii zastupovali viacerí vedeckí pracovníci a doktorandi z Parazitologického ústavu (obr. 1), Ústavu zoológie SAV a Ústavu molekulárnej biológie SAV.

Za všetkých spomeniem napr. Doc. M. Stanka s kolektívom, ktorí prezentovali príspevok: „Parasite – host relationships among small mammals and ticks in lowland ecosystems of Central Europe; doc. B. Peťka ako spoluautora príspevku: The expansion of ornate dog tick *Dermacentor reticulatus* in Central Europe: some possible hypothesis? Dr. B. Víchová, Dr. M. Derdáková a kol. prezentovali príspevok „ Temporal and spatial changes in prevalence and genetic variability of *Borrelia burgdorferi* s.l. in Slovakia.

Počas konferencie mali účastníci možnosť diskutovať tak v rámci odborných diskusií, ako aj neformálne sa stretnúť počas prestávok pri šálke kávy a občerstvení, spoločných obedoch, či na večernej gala recepcii v priestoroch reštaurácie hotela PLA-FOX, kde bol zároveň vyhodnotený aj prvý ročník súťaže o cenu Jane B. Walker. Ďalšia konferencia, TTP 8, sa uskutoční v Juhoafrickej republike, v Kapskom meste, termín bude upresnený.

B. Víchová

XXX. IUGB kongres

V dňoch od 5. do 9. septembra 2011 sa uskutočnil jubilejný 30. ročník medzinárodného vedeckého podujatia zvaného IUGB (International Union of Game Biologist) kongres. Miestom konania konferencie bol Hotel Juan Carlos I. v Španielskej Barcelone. Podujatie organizovala Univerzita v Barcelone v spolupráci s „Department of Agriculture, Farming, Fish, Food and Environment of Catalonia“, „Instituto de Investigación en Recursos Cinegéticos“ a „Game and Wildlife Conservation Trust“.

Na kongrese bolo prítomných viac ako 300 účastníkov z celého sveta, v prevažnej miere biológov, vedeckých pracovníkov, veterinárnych lekárov a ochranárov zaoberajúcich sa voľne žijúcou a poľovnou zverou z rôznych aspektov. Celkovo odznelo 128 prednášok, 8 plenárnych prednášok a bolo prezentovaných 136 posterov. Paralelne s hlavným konferenčným programom prebiehalo aj 6 pracovných skupín (tzv. workshopov) s užším tematickým zameraním: (1) Exotic ungulates as game species: ecological and socio-economical concern, (2) GALLIPYR: Pyrenean Network for the mountain game fowl, (3) Reconciling agricultural management, small game production and biodiversity conservation: recommendations for the CAP reform, (4) Sustainable management of migratory birds – What may hunters and game biologists expect from each other?, (5) Strategy and practice in rabbit control in different regions of the world a (6) Wild boar in mediterranean protected areas: managing the conflicts.

Vedecký program bol rozdelený do nasledujúcich sekcií: (1) Veterinárne aspekty voľne žijúcich zvierat a ich ochrana, (2) Vzájomné vzťahy človeka a voľne žijúcich zvierat, (3) Biológia, správanie a manažment voľne žijúcich zvierat, (4) Vyhynutie druhov a populačná dynamika, (5) Manažment a ochrana migrujúcich druhov, (6) Metodológia, modely a techniky, (7) interakcie človeka a voľne žijúcich zvierat. Ako vyplýva z názvu sekcií, nosnou témou kongresu boli technologické možnosti zisťovania stavu voľne žijúcej zveri, jej ochrana a reintrodukcia a vplyv človeka a antropogénnych faktorov na výskyt a migráciu voľne žijúcej zveri. Počas konferencie odzneli aj príspevky týkajúce sa veterinárnych aspektov a ochrany zdravia voľne žijúcich zvierat, z parazitárnych ochorení sa najväčšia pozornosť venovala závažnej zoonóznei pásomnici *Echinococcus multilocularis*.

Slovenskú parazitológiu na mítingu reprezentovali pracovníčky Parazitologického ústavu SAV v Košiciach – RNDr. Marta Špakulová, DrSc., RNDr. Ivica Hromádová, CSc., MVDr. Eva Bazsalovicsová, PhD. a doktorandka RNDr. Marianna Reblá-

nová, ktoré sa v rámci svojho výskumu zaoberajú problematikou fascioloidózy, ktorej pôvodcom je motolica *Fascioloides magna*, závažný pečeneňový parazit prevažne voľne žijúcich, ale aj domácich prežívavcov. V sekcii „Metodológia, modely a techniky“ odprezentovala Dr. Hromadová príspevok s názvom „Introduction of red deer into novel territories can be monitored by their parasites“, v tej istej sekcii odznela aj prednáška Dr. Bazsalovicsovej s názvom „Molecular approach applied for in vivo diagnostic of selected liver and stomach parasites of cervids“. Obe prezentácie zaznamenali hlavne u kolegov z USA veľmi dobrý ohlas. Prednášky slovenských parazitológov priniesli pre mnohých ochranárov a zoológov originálne poznatky o parazitárnych nákazách u jeleňovitých kopytníkov, ich rozšírení a možnostiach molekulárnej diagnostiky. Odprezentované príspevky otvorili možnosti pre diskusie a nadviazanie nových pracovných kontaktov. Keďže sa košícký tím parazitológov z veľkej miery venuje populačnému štúdiu *Fascioloides magna* na severoamerickom kontinente, veľmi cenné bolo nadviazania kontaktov s kolegami z univerzít v Montane a Oregone, a to predovšetkým s Dr. Waits z Univerzity v Idaho, ktorí uvítali možnosti neformálnej spolupráce a dodania amerických populácií modelového parazita z rôznych druhov severoamerických jeleňov. Nasledujúci IUGB kongres sa uskutoční o dva roky, v roku 2013 v Bruseli, Belgicko.

I. Hromadová

VIIIth International Symposium of Fish Parasites

V dňoch 26. – 30. septembra 2011 sa uskutočnilo v poradí už 8. medzinárodné sympóziu o parazitoch rýb (VIII. International Symposium of Fish Parasitology). Tradičia kongresov zameraných na jednobunkové i mnohobunkové parazity rýb bola založená v roku 1983, kedy sa konalo prvé stretnutie ichthyoparazitológov z celého sveta, organizované Parazitologickým ústavom AV ČR v Českých Budějoviciach, v bývalom Československu. Minuloročný, v poradí už ôsmy kongres sa po prvýkrát konal na území Južnej Ameriky, v Čile, meste Viña del Mar. Mesto, od hlavného mesta Santiaga de Chile vzdialené približne 100 km, patrí medzi stredne veľké (250 tisíc obyvateľov), ale je jedným z najvýznamnejších turistických centier na pobreží Tichého oceána. Konferenciu organizovalo Združenie ichthyoparazitológov Južnej Ameriky (South American Ichthyoparasitologist Consortium) v spolupráci s medzinárodným organizačným výborom a pod vedením Dr. Marcela E. Olivu z Univerzity Antofagasta, Čile. Sympózia sa zúčastnilo okolo 150 vedcov a študentov z 32 krajín sveta.

Vedecký program sympózia bol rozdelený do desiatich tematických sekcií: Taxonomy and systematics I-IV, Parasites and aquaculture, Parasites and pathology, Evolution and co-speciation, Epidemiology, Biodiversity of fish parasites I-II, Ecology and biogeography of fish parasites I-II, Fish parasites: another view, Fish parasites and fisheries I-II and Life cycle I-II. Najpočetnejšie bola zastúpená sekcia „Taxonomy and Systematics“, v rámci ktorej odznelo 23 prednášok. Počas sympózia bolo významnými osobnosťami svetovej parazitológie odprednášaných 5 plenárnych prednášok, zameraných na najaktuálnejšie problémy parazitológie: „Fish parasites: from Linnaeus to molecules“ (D.T.J. Littlewood, Veľká Británia), „Fish parasites and food webs“ (K. Lafferty, USA), „Are we ever going to figure out some fish species have more parasite species than others?“ (R. Poulin, Nový Zéland), „Parasites and fisheries“ (K. MacKenzie, Veľká Británia) a „Biodiversity of fish parasites in South America“ (J.L. Luque, Brazília) a ďalších 19 pozvaných prednášok v tematických sekciami. Simultánne sa rokovalo v štyroch posterových diskusných blokoch.

Celkovo na sympóziu odznelo 100 referátov, posterovú sekciu tvorilo spolu 140 vývesiek. Slovenskú parazitológiu zastupovali Dr. Vladimíra Hanzelová, DrSc (vedecká pracovníčka) a Dr. Tímea Brázová (doktorandka) z Parazitologického ústavu SAV v Košiciach. Ich príspevky, sa týkali ekologických problémov parazitológie; výskytom štruktúrnych anomálií pásomnic rýb pochádzajúcich zo znečisteného prostredia a výsledkov monitoringu polychlórovaných bifenylov u rýb a parazitov pochádzajúcich zo silne znečistenej vodnej nádrže Zemplínska šírava.

Sympóziu, okrem zaujímavého vedeckého programu, poskytlo priestor aj na odborné diskusie, konzultácie a nadväzovanie nových pracovných kontaktov. Dr. Brázová dostala pozvanie navštíviť prof. V. Vidal-Martínez na Univerzite v Mérida, Mexiko, kde sa dlhodobo z ekotoxikologického hľadiska skúmajú problémy súvisiace s parazitmi a parazitárnymi chorobami rýb v narušenom prostredí.

Budúce sympóziu, IX. ISFP, sa uskutoční vo Valencii, v Španielsku v roku 2015.

T. Brázová

Zoonózy 2011

V dňoch 19. – 20. 10. 2011 sa konal v Bratislave III. kongres s medzinárodnou účasťou „Zoonózy - spoločná ochrana ľudí a zdravia zvierat“, ktorého usporiadateľom boli: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Kontaktný bod SR pre vedeckú a technickú spoluprácu s EFSA, Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS, Štátna veterinárna a potravinová správa SR, Úrad verejného zdravotníctva SR a Slovenská zdravotnícka univerzita. Tak ako predchádzajúce ročníky aj tento rok jednanie prebiehalo v prednáškovej sále Štátnej veterinárnej a potravinovej správy. Program bol bohatý, v VII. sekciách odznelo 41 prednášok a 17 plagátových zdení.

V úvodnej sekcii prvého dňa predstavitelia Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA), dr. Rodeia, dr. Rizzi a dr. Bedriová informovali o aktivitách organizácie v oblasti vedeckej spolupráce, aktivitách týkajúcich sa problematiky zoonóz a organizácii zberu dát o zoonózach. Záverečne správy z týchto dát sú pripravované pre trendy a zdroje zoonóz, pôvodcov zoonóz, antimikrobiálnu rezistenciu a ochorenia z potravín. Webový systém pre hlásenie zoonóz je v činnosti od roku 2005. Ďalšia sekcia nadväzovala tematicky na predchádzajúce prezentácie. Dr. Pires prezentovala skúsenosti z Dánska týkajúce sa mikrobiálneho hodnotenia rizika a kontroly ochorení prenášaných potravinami. Dr. Valik hovoril o faktoroch určujúcich správanie patogénnych mikroorganizmov a sumarizácii prístupov ako dostať mikroorganizmy pri výrobe potravín pod kontrolu. Dr. Avdičová aj tento rok prezentovala analýzu epidémií zoonóz prenášaných alimentárnou cestou v SR podľa kritérií ECDC/EFSA. V roku 2010 bolo na Slovensku podľa stanovených kritérií zaznamenaných 487 epidémií, v ktorých ochorelo 2 649 osôb, z nich 575 bolo hospitalizovaných, úmrtie nebolo zaznamenané. Oproti roku 2009 počet epidémií verifikovaných podľa nových kritérií narástol 2,3 x. Najčastejšie sa na epidémiách podieľali salmonely a kampylobaktery. Dr. Košťanová a Schwarzová podali analýzu epidemiológie zoonóz v SR v rokoch 2001 – 2010. Za toto obdobie bol zaznamenaný klesajúci trend u salmonelóz, leptospiróz, Q-horúčky, toxoplazmózy, teniidózy a počet prípadov kontaktu alebo ohrozenia besnotou. Stúpajúci trend bol zaznamenaný u kampylobakteriéz, yersiniéz, v skupine zoonóz s prírodnou ohniskovosťou lymeskej boreliózy, kliešťovej encefalitídy a listeriózy.

III. Sekcia bola venovaná problematike *Escherichia coli*. Dr. Bíreš hovoril o známom potravinovom škandále s *E. coli* v Nemecku, ktorý preveril zdravotnú bezpečnosť potravín v EÚ. Sirotná s kol. autorov poukázala na zriedkavý sérotyp *Escherichia coli* O104:H4 (pôvodca epidémie v Nemecku) a možnosti jej detekcie. Tento sérotyp produkuje verocytotoxíny - Shigatoxíny, ktoré sú zodpovedné za hemoragickú kolitídu a spolu s ostatnými patogénnymi sérotypmi, ako O157, O26, O45, O103, O111, O121 a O145 predstavujú vážne riziko, pretože môžu kontaminovať potraviny a vodu. Autori zdôraznili nevyhnutnosť cieľeného monitoringu rizikových potravín a zabezpečenie špeciálnej diagnostiky STEC/VTEC kmeňov *Escherichia coli*. Bola to infekcia *E. coli*? Hľadali odpoveď na otázku autori Paraličová a kol. pri diagnostike ochorenia pacienta s hnačkami, petechiami, prejavmi zlyhávania obličiek, trombocytopéniou a anémiou s podozrením na hemolyticko-uremický syndróm pri infekcii *E. coli*. Cieľená diagnostika nepotvrdila suspektný kmeň z epidémie v Nemecku, u pacienta boli identifikované hantavírusy. O genetickej diverzite kmeňov *E. coli* a mechanizmami ich pôsobenia pri vzniku infekcií u ľudí pojednávala prednáška prof. Kmeťovej a prof. Siegfrieda. Koreň s kolektívom autorov prezentovali prácu o výskyte rezistentných kmeňov *Escherichia coli* u hospitalizovaných pacientov, pričom najfrekvencovanejšie zistili ESBL (betalaktamázy s rozšíreným spektrom účinku) typ rezistencie. Podobné zistenia v dynamike vývoja

antimikrobiálnej rezistencie *Escherichia coli* u brojlerov a teliat na Slovensku prezentovali prof. Kmeť s kolektívom autorov. Medved'ová s kolektívom zistili, že dynamika množenia *E. coli* v mlieku je ovplyvnená teplotou a prítomnosťou baktérií mliečného kysnutia, ich obsahom a aktivitou. Riziko vzniku enterotoxikóz z ovčieho hrudkového syra alebo bryndze vyrobenej z nepasterizovaného mlieka by sa mohlo znížiť práve aplikáciou vhodnej aktívnej kultúry kyslomliečnych baktérií schopných inhibovať rast *E. coli*.

V úvodnej prednáške štvrtej - kampsylobakterovej sekcii Kollárová a Krištúfková dokumentovali nárast chorobnosti na kampsylobakteriôzy v Trnavskom kraji v r. 2004 – 2009, na ktorej sa pravdepodobne podieľala vysoká premorenosť hydiny, krížová kontaminácia potravín a konzumácia surového kravského mlieka z automatov. Na Liptove však tomu tak nebolo, ako najčastejšie zisťovaný faktor prenosu kampsylobakteriôzy bol čerstvý ovčí syr. Malsenová s Kultánom ďalej zaznamenali v tomto regióne za ostatných 10 rokov významnú dominanciu kampsylobakteriôz nad salmonelózami. Zaujímavú prednášku o málo známom pôvodcovi hnačiek ľudí - *Arco-bacter* sp. prezentovala Gottwaldová a kol. Údaje o výskyte a klinickom význame týchto non-kampsylobakterových mikroorganizmov sú ojedinelé. Izolovaný bol z potratených plodov hovädzieho dobytká a z výkalov zvierat s enteritídou. Príčinou je zrejme nevyužívanie všetkých kultivačných techník a nevenovanie pozornosti identifikácii mikroorganizmu. O vysokej prevalencii kampsylobakterov v potravinovom reťazci človeka, najmä hydiny a surovom kravskom mlieku v ČR referoval Barďoň s kolektívom autorov. Zistené kmene vykazovali zvýšenú rezistenciu na chinolónové antibiotiká. Na alarmujúco pretrvávajúcu vysokú rezistenciu *Campylobacter* spp. na jednotlivé skupiny antimikrobiálnych látok a to napriek zastaveniu používania antibiotík v krmných zmesiach v EU poukázali Brtková a kol.

Piata sekcia bola venovaná rôznym bakteriálnym zoonózam. Výskytom epidémií salmonelôzy v regióne Turiec za roky 1977 – 2010 sa zaoberali Lukáčová a kol. autorov. Zaznamenali rovnaký trend ako na Slovensku s najvyššou chorobnosťou vo vekovej skupine 1 – 4 ročných s najčastejším pôvodcom *S. enteritidis* a najčastejším faktorom prenosu vajcami a vaječnými výrobkami. Gavačová a kol. informovali o sporadických prípadoch salmonelôz, ktorých vyvolávatel'mi boli zriedkavé sérovary kmeňov *Salmonella* spp. Vyšetrovania boli zamerané cielene na osoby, v ktorých domácnostiach sa chovali vodné korytnačky, plazy, vtáky. Najviac ochorení salmonelami sérovarov *S. Pomona*, *S. Hvitittingfoss*, *S. Minnesota* a i. zaznamenali v skupine mladších detí a prameňmi pôvodcov infekcií boli vodné korytnačky. Skúsenosti so subtypizáciou kmeňov *Salmonella* spp. izolovaných na ŠVÚ Zvolen pulznou gélovou elektroforézou prezentovali Čechová a kol. Metóda je vhodná na epidemiologické účely. Pomocou subtypov salmonelových kmeňov možno sledovať cesty prenosu a perzistencie jednotlivých kmeňov v rôznych chovoch hydiny a sledovať súvislosti medzi humánnymi kmeňmi salmonel a kmeňmi izolovanými zo zvierat. Studeničová s kolektívom autorov prezentovali výsledky kontroly rastu *Staphylococcus aureus* v modelovom prostredí GTK bujónu a v mlieku. Zistili, že na rast patogéna pri sledovaných teplotách inhibične pôsobili aktívny metabolizmus baktérii mliečného kysnutia a zvyšujúca sa koncentrácia NaCl. O praktických skúsenostiach s riešením likvidácie ohnísk sneti slezinovej (antraxu) v okrese Svidník v r. 2010 referoval Rajzák a kol. Upozornili, že pri náhlych úhynoch hospodárskych zvierat na pastvách po záplavách je potrebné myslieť na antrax, ktorého zdrojom môžu byť aj bývalé zahraboviská uhynulých zvierat.

Sekciu parazitooz zahájil doc. Jalili. Referoval o piatom druhu parazita spôsobujúceho ľudskú maláriu - *Plasmodium knowlesi*. Vyskytuje sa v Borneu, Malajzii, na Filipinách, v Singapure, Thajsku a susedných štatoch. Nákaza je nebezpečná pre človeka

najmä tým, že v erytrocytoch sa *P. knowlesi* delí do 24 hodín, čo spôsobuje intenzívnu parazitémiu. Autor zdôrazňuje potrebu rýchlej diagnostiky a efektívnej liečby. Prof. Dubinský a kol. poukázali na parazitozoonózy prenášané alimentárnou cestou najmä v rozvojových krajinách. Rizikom infekcie a pretrvávania výskytu u človeka je rastúca obľuba konzumácie surových, alebo tepelne neupravených rastlinných a mäsitých pokrmov. Najúčinnjšou ochranou pre návštevníkov v oblastiach výskytu je stravovacia a hygienická prevencia. Dirofilarióza je na Slovensku nová parazitozoonóza, s definitívnym hositeľom psom a vektorom komárom. Tieto faktory predikujú rýchle šírenie v našich podmienkach aj u človeka, ktorý je medzihositeľ. Hrčková a kol. referujú o 4. prípade humánnej dirofilariózy a možnostiach diagnostiky, založenej na morfológii helminta a konfirmácii molekulovou analýzou DNA parazita. Doc. Ondriska a jeho autorský kolektív prezentovali výsledky komplexnej štúdie výskytu larválnej toxokarózy v podmienkach Bratislavy a vybraných mestách západného Slovenska. Alarmujúce bolo zistenie kontaminácie 27 % detských pieskovísk v mestských častiach Bratislavy, v pieskoviskách miest Západného Slovenska našli vajíčka škrkaviek v ihriskách ojedinele, v Malackách vôbec. Prevalencia toxokarózy v mačkách a psoch chovaných v Bratislave a mimo Bratislavu bola porovnateľná, podobne medzi zvieracími druhmi bol výskyt toxokarózy rovnaký. Prekvapila vysoká séroprevencia u darcov krvi na Záhorí (23,1 %).

Posledná sekcia bola venovaná zoonózam prenášaných vektormi. Zistiť hornú hranicu rozšírenia kliešť a obyčajného v horských oblastiach Slovenska a odhadnúť riziko vzniku kliešťami prenášaných ochorení si dal za cieľ štúdie doc. Pet'ko so svojimi spolupracovníkmi. Vplyv globálnych, najmä teplotných zmien na rozšírenie rôznych druhov hmyzu je známy. Potvrdzujú to aj autori ktorí zistili posun hornej hranice výskytu kliešť a obyčajného na Slovensku za posledných 20 – 30 rokov približne o 400 – 450 m, pričom horná hranica ich súčasného rozšírenia je 1000 – 1250 m. Dr. Pertináčová prezentovala vzostupný trend výskytu kliešťovej encefalitídy na území Slovenska s kulmináciou v roku 2010. Dlhodobo sa najvyšší výskyt ochorení zaznamenáva v Trenčianskom kraji (42,9 %), potom v Nitrianskom a Žilinskom kraji (spolu 38,8 %). Najviac ochorení sa vyskytuje u 55 – 64 ročných osôb. Naopak, nízka chorobnosť je u detí do 15 rokov. Z celkového počtu ochorení udávalo pricicanie kliešť a takmer 60 % pacientov, 9,4 % ochorelo po konzumácii nepasterizovaného kozieho mlieka. Spoločne a dlhodobú ochranu zabezpečuje očkovanie, no napriek tomu je zaočkovanosť našej populácie nízka. Derdákova a kol. referovali o výsledku desaťročného monitoringu výskytu *Borrelia burgdorferi* s. l. v kliešťoch na Slovensku. Spirochétu našli v 20,6 % kliešťoch. Zaznamenali variabilitu výskytu v jednotlivých rokoch i oblastiach. Najvyššiu prevalenciu výskytu v kliešťoch (46 %) zistili v roku 2010 v podhorských oblastiach stredného Slovenska. Kliešť *Ixodes ricinus* je vektorom širšieho spektra patogénov, z novších druhov je intenzívne študovaná baktéria *Candidatus Neoehrlichia mikurensis* (CNM) patogénna aj pre človeka. Pangráčová a kol. našli CNM v 1,2 % kliešťoch z Košíc a 4,4 % kliešťoch z Bardejova. V dvoch prípadoch zaznamenali aj koinfekciu s *Borrelia garinii*. Kocianová a kol. prezentovali prehľad rickettsii a anaplasiem prenášaných kliešťami vyskytujúcich sa na Slovensku. Poukázali aj na možnosti a problémy s laboratórnou diagnostikou týchto ochorení, ktorá sa u nás rutinne nevykonáva. Kvantitatívne a kvalitatívne vyhodnotenie entomologickej surveillancie druhového spektra krv cicajúcich vektorov (pakoárikov, komárov, ovadov, mušiek) na východnom Slovensku ako potenciálnych vektorov vírusov, baktérií i parazitov v humánnej i veterinárnej sfére poskytli Kočišová a kol.

Každá odborná sekcia bola doplnená aj prednáškami prezentovanými plagátovou formou. Z parazitologickej problematiky Reiterová a kol. dokumentovala výskyt a riziká prenosu toxoplazmózy a neosporózy vo vybranom chove kôz na východnom Slo-

vensku. Zistili až 56,9 % priemernú séropozitivitu *T. gondii* a 15,5 % prevalenciu *N. caninum*. V 30 prípadoch zaznamenali koinfekciu oboma parazitmi. Königová a kol. porovnávali klinické príznaky askariózy u detí, ako aj hematologické a biochemické parametre v závislosti od intenzity parazitárnej infekcie v rôznych vekových kategóriách. U detí vo veku 1 – 2 rokov zistili vysokú koreláciu medzi intenzitou infekcie a hematologickými parametrami, najmä hodnotami hemoglobínu a železa. U väčšiny detí najmä u 2 – 5 ročných so škrkavkami zistili eozinofiliu, zvýšený CRP bol zistený u detí do 1 roka a u 5 – 10 ročných detí. Autori predpokladajú, že tieto markery by mohli pomôcť diagnostike askariózy. Na možnosti zvýšenia účinnosti antiparazitárnej terapie alveolárnej echinokokózy kombináciou antihelmintika (albendazolu) s nešpecifickými imunomodulátormi (lipozómovaným muramyltripeptidfosfatidyletanolaminom a transfer faktorom) poukázali Dvorožňáková s Dubinským. V záveroch konštatujú, že zvýšená bunková imunitná odpoveď sa ukázala priaznivá pre hostiteľa a negatívna pre parazita. Imunomodulátory, spúšťajúce Th1 odpoveď, disponujú schopnosťou zabrániť rastu larvocysty u pacientov s alveolárnou echinokokózou. Výsledky veľkej štúdie týkajúcej sa sérologického prieskumu lymfatickej boreliózy a anaplazmózy u zvierat, prezentoval kolektív autorov A. Štefančíkovej. Problematiku ekológie *Borrelia burgdorferi* sensu lato v prírodných ohniskách na Slovensku i Českej republike dokumentovali Taragel'ová a kol. a Selyemová s kolektívom autorov referovali o hľadavcoch ako dôležitých rezervoárových zvieratách v ekológii kliešťami prenášaných zoonotických agensov na Slovensku.

Plná prednášková sála počas rokovania všetkých sekcií svedčila o úspechu kongresu a bola zárukou uskutočnenia ďalšieho ročníka.

F. Ondriska

NAŠI JUBILANTI

Profesorka MVDr. Valéria Letková, PhD. jubiluje

Životné jubileum profesorky Valérie Letkovej, vedúcej Katedry epizootológie a parazitológie Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, je spojené so slnečným septembrom. Po ukončení štúdia na Strednej všeobecnovzdelávacej škole v Košiciach v roku 1964 začala študovať na Vysokej škole veterinárskej v Košiciach odbor všeobecné veterinárske lekárstvo, ktorú úspešne ukončila v roku 1970. Po dvojročnom pôsobení na Katedre porovnávacej fyziológie prešla na Katedru parazitológie a aplikovanej zoológie a od toho času parazitológii ostala verná až doposiaľ. Začínala ako vedecko-výskumný pracovník, neskôr od roku 1978 ako pedagóg prešla všetkými pedagogickými stupňami. Kandidátsku dizertačnú prácu, v ktorej riešila problematiku invázneho cyklu najvýznamnejších enterohelminťov ošípanej v ekologických podmienkach východnej oblasti SR, obhájila v roku 1984. V roku 1989 získala pedagogický titul docent obhajobou habilitačnej práce *Výbrané protozoózy zvierat z aspektu epizootológie, terapie a prevencie* a v roku 2003 titul profesor vo vednom odbore „*Infekčné a parazitárne choroby zvierat*“. Bola žiačkou prof. MVDr. Jána Hovorku, DrSc. a v duchu jeho školy rozvíjala parazitológiu ako vedúca

Katedry parazitológie, chorôb rýb, včiel a zveri od roku 2002 a po zmene organizačnej štruktúry UVLF v Košiciach od júla 2007 pôsobí ako vedúca Katedry epizootológie a parazitológie.

Jej pedagogická práca si zaslúži osobitnú pozornosť, najmä pre celkom nový prístup k výučbe parazitológie, v ktorej dominuje inovácia obsahu aj formy. Je priekopníčkou využívania najnovšej dostupnej techniky v teoretickej aj praktickej výučbe. Je vedúcou 4 a zástupcom 3 študijných predmetov v slovenskom a tiež v anglickom jazyku. Je spoluautorkou 18 monografií a učebných textov. Je členkou komisií pre štátnicové skúšky v slovenskom ako aj anglickom jazyku. Vykonáva prednáškovú, konzultantnú činnosť v rámci postgraduálnej výchovy. Je školiteľkou diplomových a bakalárskych prác a ako školiteľka vychovala 6 domácich a zahraničných doktorandov. Absolvovala početné pobyty na zahraničných pracoviskách v Českej republike (1984), Nemecku (1989), Veľkej Británii (1994), Taliansku (1995), Belgicku (1996) a Španielsku (1997, 1998, 2009, 2010).

Rozsiahla a úspešná je vedecko-výskumná práca jubilatky, orientovaná spočiatku na epizootológiu enterohelminatóz domácich a voľne žijúcich zvierat, neskôr na protozoológiu, najmä kokcidiózu ošipaných a mäsožravcov. V súčasnosti sa venuje parazitozoonózam, prírodnej ohniskovosti nákaz a vektormi prenášaným parazitózam. Výsledky publikovala v rôznych domácich aj zahraničných časopisoch a predniesla na domácich a zahraničných sympóziách, kongresoch a konferenciách vo viac ako 335 prácach. Na medzinárodných konferenciách predniesla celkom 28 vyžiadaných plenárnych prednášok. Citačný ohlas SCI sa vyšplhal na 120 ohlasov.

Podieľala sa na riešení 13 domácich (VEGA, TEMPUS, KEGA), 2 zahraničných vedecko-výskumných projektoch ako vedúca projektov a spoluriešiteľka. Je prezidentkou WAAVP pri UVLF v Košiciach, členkou výboru WAVES, člen redakčnej rady časopisu *Helmithologia*, podpredseda Spoločnej odborovej komisie doktorandského štúdia 6.3.7 *Infekčné a parazitárne choroby zvierat*, člen pracovnej skupiny pre posúdenie spôsobilosti vysokej školy konat' PGŠ, člen atestačnej komisie pre vedeckých a vedecko-technických pracovníkov PaÚ SAV. Bola členkou Rady pre pôdohospodárske a lesnícke vedy APVV.

Za doterajšiu činnosť jej bola udelená Strieborná medaila UVL, Medaila profesora Jána Hovorku, a Medaila Stanislava Prowázka za vedecko-výskumnú činnosť. Všetky tieto aktivity a uznanie doterajšej práce jubilatky svedčia o jej neúnavnej práci a mimoriadnej zodpovednosti ako aj o významnom postavení v parazitológii. Kolektív spolupracovníkov, parazitológov a žiakov praje pevné zdravie, pokoj a radosť v rodinnom kruhu, veľa síl a elánu.

M. Goldová a Kolektív ústavu parazitológie

65. narodeniny prof. RNDr. Jozefa Halgoša, DrSc.

Významný slovenský vysokoškolský pedagóg a vedec, biológ, parazitológ a ekológ prof. RNDr. Jozef Halgoš, DrSc. sa narodil 23. 11. 1946 v Soblahove pri Trenčíne. Po skončení Strednej všeobecno-vzdelávacej školy v roku 1965 v Trenčíne nastúpil na Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde študoval odbor biológia – chémia, špecializáciu zoológia. Po absolvovaní vysokoškolských štúdií v roku 1970 nastúpil na Katedru systematickej a ekologickej zoológie PRIF UK ako odborný asistent. V roku 1974 prešiel na Zoologický ústav PRIF UK, kde postupne zastával funkciu vedúceho oddelenia para-zitológie, zástupcu

riaditeľa a v rokoch 1994 – 1996 bol riaditeľom tohto pracoviska. Ústav riadil aj po jeho transformácii na Ústav ekológie PRIF UK. Významnou mierou sa zaslúžil o transformáciu Ústavu na Katedru ekológie, v r. 1998. Od počiatku sa stal vedúcim katedry, túto funkciu zastával nepretržite do septembra 2011.

Kandidátsku dizertačnú prácu obhájil prof. Halgoš na Parazitologickom ústave ČSAV v Prahe v roku 1980 z vedného odboru parazitológie. Doktorskú dizertačnú prácu obhájil v roku 1989 na Zoologickom ústave AV v Leningrade, na základe čoho mu bola v r. 1990 udelená vedecká hodnosť doktora vied. V roku 2000 habilitoval a na základe inauguračného konania v r. 2003 bol menovaný profesorom pre odbor ekológia.

Prof. Halgoš od svojho nástupu do zamestnania na PRIF UK prednášal a viedol cvičenia nielen zo zoológie bezstavovcov, parazitológie, ale prednášal aj medicínsku geografiu a dvadsať rokov viedol prednášky a cvičenia pre kurz z tropickej medicíny pre lekárov na Inštitúte pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov. Neskôr prednášal Parazitológiu pre ekológov, Evolučnú parazitológiu, Medicínsku entomológiu, Vyšetrovacie metódy v parazitológii, Ekológiu dvojkrídlavcov a iné predmety. Vychoval nespočetné množstvo diplomantov, doktorandov našich i zo zahraničia, 4 docentov a 3 profesorov.

Pedagogická i odborná činnosť prof. Halgoša presahovala hranice bývalého Československa a Slovenskej republiky. Bol členom poradného výboru pre výskum humánnej onchocerkózy v Afrike a pre výskum fauny Grécka. V súčasnosti sa zúčastňuje na medzinárodnej spolupráci Katedry ekológie s Katedrou zoológie Sliezskej univerzity v Katoviciach a so Zoologickým ústavom Akadémie vied Ruska v Petrohrade. Zúčastnil sa viacerých vedeckých expedícií, napr. v Mongolsku, Vietname, Rusku, Afrike, Blízkom východe, Maroku, Grécku.

Vo svojej bohatej vedeckej činnosti sa zaoberal a zaoberá riešením výskumných úloh najmä z oblasti biológie a ekológie krvicajúcich dvojkrídlavcov (muškovitých, komárov) a iných významných druhov parazitov. Podieľal sa ako zodpovedný riešiteľ a riešiteľ na 21 expertíznych štúdiách. Publikoval vyše 120 vedeckých prác v našich i v zahraničných časopisoch, ako aj množstvo populárnych a populárno-vedeckých článkov. Bol členom autorského kolektívu niektorých monografií, jednej celoštátnej vysokoškolskej učebnice a štyroch vysokoškolských skrípt.

Prof. Halgoš pôsobí v mnohých funkciách na vedecko-odbornom a spoločenskom poli, kde prejavuje vždy veľa osobnej iniciatívy, nápaditosti, odbornej skúsenosti i organizačných schopností. Aktívne pracoval i pracuje v rôznych vedeckých

spoločnostiach, parazitologickej, zoologickej, entomologickej. Za svoju dlhoročnú vedecko-pedagogickú činnosť bol odmenený mnohými vyznamenaniami, napr. medailou akademika Hovorku, medailou Stanislava Prowázka medailou Karola Brančíka, striebornou medailou Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, zlatou medailou Univerzity Komenského a zlatou medailou Sliezskej Univerzity v Katowiciach – Poľská republika. Je nositeľom Štátneho vyznamenania Mongolskej ľudovej republiky.

Okrem bohatej vedeckej i pedagogickej činnosti prof. Halgoš je všestranne aktívny v spoločenskom, kultúrnom i športovom živote. Jeho celoživotným koníčkom sú kone, ktorým sa venuje od svojej mladosti až doposiaľ, teraz ako rozhodca na rôznych druhoch pretekov. Pozoruhodné sú jeho danosti a talent narábať so slovom a myšlienkami, ktoré pretvára v básničke zbierky oslovujúce aj najnáročnejších poslucháčov.

Pri príležitosti významného životného jubilea prajeme Prof. RNDr. Jozefovi Halgošovi, DrSc. do budúcich rokov pevné zdravie, veľa pracovného elánu a ďalšie úspechy v povolání, spokojnosť v pracovnom i osobnom živote.

AD MULTOS ANNOS

F. Ondriska

Jubileá členov SPS v r. 2011

80 rokov

RNDr. Řeháček Jozef, DrSc. (7.4.1931)

65 rokov

Prof. RNDr. Halgoš Jozef, DrSc. (23.11.1946)

Ing. Hajnická Valéria, CSc. (6.10.1946)

Prof. MVDr. Letková Valéria, CSc. (30.9.1946)

60 rokov

RNDr. Hanzelová Vladimíra, DrSc. (15.10.1951)

MVDr. Košuth Peter, CSc. (27.5.1951)

Ing. Reiterová Katarína, DrSc. (14.6.1951)

55 rokov

Prof. MVDr. Juriš Peter, CSc. (15.10.1956)

50 rokov

RNDr. Hrková Gabriela, CSc. (11.2.1961)

MVDr. Lazar Peter, PhD. (27.6.1961)

MVDr. Šoltýs Jindřich, CSc. (8.6.1961)

Blahoželáme!

Výbor SPS pri SAV

Pri príležitosti životného jubilea Ing. Katarína Reiterová, DrSc. a prof. MVDr. Peter Juriš, CSc. prevzali od vedenia PaÚ SAV medailu prof. Hovorku.
(zľava: prof. P. Dubinský, Ing. K. Reiterová, prof. P. Juriš, Dr. I. Papajová, doc. B. Peško)

VÝZNAMNÉ OCENENIA PRE SLOVENSKÝCH PARAZITOLÓGOV

Štátne vyznamenanie pre profesora MUDr. Michala Valenta, DrSc.

S potešením sme prijali správu, že prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič udelil vysoké štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra I. triedy prof. MUDr. Michalovi Valentovi, DrSc., emeritnému profesorovi lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Týmto vyznamenaním prezident ocenil celoživotnú odbornú, vedeckú a pedagogickú prácu prof. Valenta a jeho zásluhy o rozvoj medicínskych vied v oblasti parazitológie, gynekológie a pôrodnictva.

Profesor Valent po skončení medicíny v Bratislave sa špecializoval na gynekológiu so zameraním na prenosné choroby vo vzťahu k urogenitálnemu traktu, predovšetkým spôsobované parazitmi. V tejto oblasti získal aj významné výsledky výskumu oceňované doma aj v zahraničí a významne prispel k ich uplatneniu v terapii.

Počas pôsobenia na Parazitologickom ústave LF UK bol členom výboru Československej parazitologickej spoločnosti a po rozdelení sa významne zaslúžil o založenie Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV. Bol členom obhajovacích komisií v parazitológii a mal nemalý podiel na vedeckej výchove v našom vednom odbore.

Pripájame sa ku gratulantom k tomuto vysokému vyznamenaníu pána profesora a prajeme mu pevné zdravie a všetko najlepšie.

Výbor Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV

KALENDÁR PARAZITOLOGICKÝCH PODUJATÍ 2012

- X. české a slovenské parazitologické dny 28. 5. – 1. 6. 2012 Brno - hotel Myslivna, kontaktná osoba: Mgr. Iva Přikrylová, Ph.D.
- 11th European Multicolloquium of Parasitology, 25th – 29th of July 2011, in Cluj Napoca, Romania
- 13th conference, Rodens et Spatium, 16th – 20th of of July 2011, Rovaniemi, Finland
- 25. – 26. októbra 2012, XII. PROWÁZKOVE DNI, Komárno

VÝZVA

na podávanie návrhov na Cenu Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV za najlepšiu vedeckú prácu mladých parazitológov za rok 2011

Súťaže sa môže zúčastniť každý člen SPS pri SAV, ak je v práci prvým autorom a v roku uverejnenia práce neprekročil 35 rokov. Cena SPS sa udeľuje k 30. aprílu bežného roka.

Prihlášky do súťaže doložené 3 separátnymi výtlačkami práce sa predkladajú výboru SPS pri SAV do 1. januára bežného roka spolu s písomným odporúčaním vedúceho pracoviska (prípadne školiteľa).

Práce hodnotí trojčlenná komisia menovaný výborom SPS pri SAV s prihliadnutím na ich kvalitu, aktuálnosť problematiky a impakt faktor časopisu v ktorom boli príspevky uverejnené.

Komisia vyhodnotí predložené publikované práce a určí publikácie na prvom, druhom a treťom mieste. Výbor SPS pri SAV udeľí finančné odmeny a Diplomy SPS pri SAV na podujatí poriadanom SPS pri SAV. Peňažná prémie pripadajúca na odmenenú prácu bude rozdelená pre autora a spoluautorov, členov SPS do 35 rokov, podľa podielu na práci.

Prihlášky do súťaže o Cenu SPS mladých parazitológov posielajte do 30.4.2012 na adresu:

**SPS pri SAV
Parazitologický ústav SAV
Hlinkova 3
040 01 Košice**

Výbor SPS pri SAV

Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV
Hlinkova 3
040 01 Košice
Tel: 055 63 344 55; Fax: 055 63 314 14
E-mail: pausav@saske.sk
Web: www.saske.sk/pau/sps.html

Výbor Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV:

Predseda:

Doc. MVDr. Branislav Peťko, DrSc.

Podpredseda:

Doc. RNDr. František Ondriska, PhD.

Tajomník:

Doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc.

Pokladník:

Prof. MVDr. Valéria Letková, CSc.

Členovia:

Prof. MVDr. Lýdia Čisláková, CSc.

RNDr. Elena Kocianová, DrSc.

Prof. RNDr. Jozef Halgoš, DrSc.

Revízna komisia:

RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc.

RNDr. Ivica Hromadová, PhD.

RNDr. Marta Špakulová, DrSc.

Správy SPS pri SAV boli vydané s príspevím Rady slovenských vedeckých spoločností pri SAV